

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

O Kurpiach, co na Kurpiach żyją i w kurpiach chadzają...

◆ ◆ ◆
O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Zazwyczaj formy liczby mnogiej są tworzone od form liczby pojedynczej, ale czasem bywa odwrotnie: najpierw jest tworzona i używana forma pluralna, a dopiero od niej powstaje forma singularna. Tak było również z KURPIAMI.

Najpierw były kurpie – małą literą, bo to rzeczownik pospolity; kurpie były to łapcie, postoły, chodaki, plecione z łyka, zazwyczaj lipowego (miękkiego i elastycznego, a przy tym łatwego do pozyskania) lub wierzbowego (twardszego, ale powszechniejszego, łatwiejszego do zdobycia – wierzby były i są częściej spotykane niż lipy). W różnych regionach różnie nazywano takie ręcznie robione, tanie i niezbyt trwałe buty, noszone przez ubogą ludność, zwłaszcza wiejską. Na północnym Mazowszu, w Puszczy Białej i w Puszczy Zielonej takie obuwie nazywano KURPIAMI. Najpierw były więc kurpie ‘buty’, a później kurp ‘but’. Od tych właśnie kurpiów pochodzi nazwa ludu – grupy etnicznej i kulturowej – Kurpiów. Jako że mieszkańcy Puszczy Białej i Puszczy Zielonej, którzy sami mówili o sobie: Puszczaki, byli ludem wyróżniającym się pod względem kulturowym, a chadzali przeważnie w kurpiach z lipowego łyka, zaczęli być przezywani Kurpiami. W tym wypadku również najpierw powstała forma liczby mnogiej: ci Kurpie, a dopiero później forma liczby pojedynczej: ten Kurp. Nazwa ludu dała podstawę nazwie regionu przezeń zamieszkiwanego: Kurpie, która pozostała w postaci pluralnej. Mamy więc w polszczyźnie kurpie ‘buty’ (używane już tylko w gwarach lub jako archaizm), Kurpie ‘ludzie’ i Kurpie ‘region’.